

تأثیر انقلاب صنعتی در تصویرگری کتاب کودک دوره ویکتورین (مطالعه موردی: آثار والتر کرین، راندولف کالدکوت، کیت گریناوی)

چکیده:

یکی از ویژگی‌های انقلاب صنعتی علی‌رغم کنش‌های اجتماعی توسعه علوم فناوری و تقویت بنیان‌های جامعه براساس تعالی آموزشی بود. انقلاب صنعتی در دوره ویکتورین در قرن هجدهم به دلیل انواع اختراعات و تولید انبوه کالاها جزو بزرگ‌ترین دگرگونی‌های تاریخ بشر نام گرفته است. یکی از این دگرگونی‌ها، توجه به ادبیات کودک و آموزش با تصویر به کودکان است. پیشرفت صنعت چاپ و حمایت ناشران و هم‌چنین، دیدگاه نوین نسبت به زمان و کودکان، تصویرگری کتاب کودکان را از حالت سنتی رهنماید. در این میان سه تصویرگر در عرصه کتاب‌آرایی ویکتورین، دریچه‌هایی به سمت جهان تخیل کودکانه گشودند. با توجه به اهمیت کتاب برای کودکان، پژوهش حاضر با روش تحلیل محتوا در پی چگونگی تأثیر انقلاب صنعتی در دوره ویکتورین بر تصویرگری کتاب‌های کودک است و اطلاعات از منابع کتابخانه‌ای و اینترنتی جمع‌آوری شده است. هدف پژوهش آن است که، نشان دهد انقلاب صنعتی، اندیشه

و رویکردهای اجتماعی را متغیر ساخته و موجب تحولات شگرف در کتاب کودک شده است. با بررسی‌های انجام شده، این نتیجه حاصل شد که، در وهله نخست، کتاب‌های تصویری کودک جنبه اخلاقی و آموزشی داشته و سپس، با ظهور فناوری چاپ و گسترش مطالعه و رشد بینشی در جامعه، تصویرگری‌ها به سمت طنز و دنیای کودکانه و حضور فعال زنان و کودکان گراییده شد.

واژگان کلیدی: انقلاب صنعتی، تصویرگری کتاب کودک، دوره ویکتورین

نوع مقاله: مطالعه موردی

تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۰۲/۲۰

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۰/۰۶/۲۸

مرضیه تراچی

عضو هیات علمی گروه گرافیک
دانشکده هنر و معماری دانشگاه گیلان،
ایران.

Email:

Marziehtoraji@guilan.ac.ir

DOI: شناسه دیجیتال

10.22051/JTPVA.2021.35925.1298

مقدمه

در پایان قرن هجدهم میلادی، ادبیات کودک شکوفا شد و بخش فزاینده‌ای از صنعت چاپ و نشر در انگلستان را به خود اختصاص داد. رشد چنین فرایندی مرهون فناوری رو به ترقی جامعه انگلستان بود. سالانه ۵۰ کتاب برای کودک در شهرهایی مانند لندن، ادینبورگ و نیوکاسل به طبع می‌رسیدند (Jacob, 1997:15). با توجه به معیارهای امروزی این کتاب‌ها بسیار خشک به نظر می‌رسیدند و محتویات آنان حول محورهای اخلاقی و پرهیزکاری رفتاری برای کودکان بود؛ اما به دلیل نوآوری همین کتاب‌ها مورد استقبال عموم قرار گرفتند. به تدریج، با گسترش امکانات نشر و آگاهی روزافزون هنرمندان، داستان‌های سرگرم‌کننده‌ای توسط نویسندگان به رشته تحریر درآمد و تصویرگری نیز به موازات آن چشم‌نواز شد. لحن دلپذیر و تصاویر دلنشین بر مؤلفه‌های جذابیت کتاب‌های دوره ویکتورین افزود. علی‌رغم جدید بودن کتاب‌های مختص گروه سنی کودک، اما در مراحل اولیه، هنوز کتاب خاصی برای آن‌ها طراحی نشده بود و تصویرگری‌ها هنوز حال و هوای بزرگسالانه و خشک داشتند. جاناتان داویلا محقق دانشگاه استنفورد می‌نویسد: مضامین کتاب‌ها در وهله اول شامل افسانه‌های محلی، تصنیف‌ها، داستان‌های حماسی و رسوم پهلوانی بود که به نظری می‌رسید اصولاً برای بزرگسالان جذابیت داشتند (URL9). کتاب‌هایی که در اواسط قرن هجدهم میلادی منتشر می‌شدند، مفاهیم آموزشی، هم‌چون مذهبی، اخلاقی و کتاب‌های درسی را دارا بودند. اگرچه امروزه، این کتاب‌ها برای ما کسل‌کننده و انضباطی به نظر می‌رسند، ولی به این معنی نیست که کودکان در آن زمان از آن‌ها لذت نمی‌بردند (Ibid: 4). در نیمه اول قرن هجدهم، کتاب‌هایی با قطع کوچک برای کودکان - که شامل اشعار ریتمیک و گاهی، قصه حیوانات بودند - منتشر شدند. به طور مثال، کتاب‌های ماری کوپر^۲ اولین مجموعه شعر برای کودک را در بر می‌گرفتند که درباره قصه حیوانات بودند؛ کتاب‌هایی همانند به به گوسفند سیاه، اردک نوک طلایی و...؛ اما پدر ادبیات کودکان در انگلستان، جان نیوبری^۳ است که با نشر کتاب‌های کوچک برای کودکان هم در زمینه تصویرگری و هم محتوایی، ایده‌های نوینی را جهت آموزش به کودکان اجرا کرد. نیوبری طبق آموزه‌های جان لاک^۴ تدریس از راه سرگرمی را برای کودکان مفید می‌دانست؛ نشر کتاب برای کودک پس از مرگ وی توسط فرزندان و نوادگانش ادامه یافت، او مبدع بزرگ و حامی ادبیات کودکان بود (URL1).

نشر نیوبری و نبوغ کارآفرینی او، بدون شک نقش مهمی در

رشد سریع ادبیات کودکان انگلستان داشت. انقلاب صنعتی و رشد طبقه متوسط و پیشرفت‌های فنی در تولید کتاب و تأثیر نظریه‌های آموزشی جدید و تغییر نگرش به روان‌شناسی رشد کودک تا اواسط قرن هجدهم میلادی، آمار فزاینده‌ای در تولید و نشر کتاب برای کودکان را به ارمغان آورد (Grenby, 2014: 32). او کارستانی عظیم را آغاز کرد که کمابیش شبیه است به فرایند تولید که در پایان، مجموعه‌ای از آثار برگزیده را در اختیار کودک می‌گذارد. از آن‌جا که تصویرگری کتاب کودک در عرصه هنرهای تجسمی هنری نو و معاصر است و به دلیل محدودیت‌های منابع نظری و کم‌سالی هنر تصویرگری در ایران، پژوهش درباره تصویرگری کتاب کودک مورد کم‌توجهی قرار گرفته است. با انجام این‌گونه پژوهش‌ها و مطالعه تاریخچه تصویرگری معاصر در جهان، دلایل شکل‌گیری تصویرگری برای کودک در غرب و تأثیرات فناوری در تصویرگری و اکاوی می‌شود و اهمیت آموزش به کودکان با تصاویر کتاب‌ها در دوره ویکتورین مورد ارزیابی قرار می‌گیرد. برای دست‌یابی به هدف فوق، پرسش‌هایی در این زمینه مطرح شد: (۱) انقلاب صنعتی چه تأثیری در کتاب‌های مصور کودک گذاشت؟ (۲) شاخصه‌های کتاب‌های مصور کودک در دوره ویکتورین چیست؟ پژوهش حاضر با روش تحلیل محتوا در پی چگونگی تأثیر انقلاب صنعتی در دوره ویکتورین بر تصویرگری کتاب‌های کودک است و اطلاعات از منابع کتابخانه‌ای و اینترنتی جمع‌آوری شده است.

روش پژوهش

این پژوهش با روش تحلیل محتوا و استفاده از مطالب کتابخانه‌ای انجام شده است؛ و با بهره‌گیری از آن، تأثیر انقلاب صنعتی در مصورسازی کتاب کودک دوره ویکتورین ارزیابی شده است. برای تعیین جامعه پژوهش، ابتدا، تعداد کتاب‌های مرتبط به گروه سنی کودک از سه تصویرگر بین سال‌های ۱۸۵۰ تا ۱۹۱۵ از سایت British Library استخراج شد؛ که تعداد آن‌ها ۳۰ عنوان بود. سپس، برای به دست آوردن تعداد دقیق آمار مورد پژوهش از فرمول یامانی^۵ کمک گرفته شد.

پیشینه پژوهش

تاکنون، پژوهش‌های محدودی درباره کتاب‌های مصور کودک در ایران ارائه شده است و عمده پژوهش‌ها حول محور موضوعاتی چون رنگ و فضا سازی و ترکیب بندی در چارچوب کتاب ایرانی است و جای مطالعه و پژوهشی که ضمن مطالعه

و یافرنزدان کوچک‌تر را برعهده داشتند. به استثنای کودکان اشرافی، دوران طفولیت و شادمانی بازیگوشانه برای کودکان اقشار دیگر معنایی نداشت. تا پیش از انقلاب صنعتی در دوره ویکتورین به جز شمار اندکی از کودکان از خانواده‌های مرفه و اشرافی، کودکان از طبقه فرودست از نعمت مطالعه محروم بودند. انقلاب صنعتی، انگلستان را از صنعت روستایی به صنعت ماشینی تغییر داد. اگرچه کودکان در کارخانه‌ها مشغول به کار سنگین بودند، اما اکثر کودکان که در کارخانه‌ها روزگار سختی را می‌گذرانیدند از یتیم‌خانه‌ها و قشر تنگ دست جامعه بودند. کودکان در خانواده‌های معمولی وضعیتی به نسبت بهتر را دارا بودند (کوریک، ۱۳۸۰: ۸۴). انقلاب صنعتی روش و نوع کار مردم را تغییر داد. محل زندگی مردم از روستا به شهر انتقال یافت. بهبود وضعیت آموزشی، سطح زندگی عمومی را بالا برد و به تعداد بیش‌تری از مردم امکان داد که از کالاها، مسکن، آموزش و مطالعه - که قبلاً تجملی به نظر می‌رسیدند - برخوردار شوند (همان: ۲۷). بدین ترتیب، انقلاب صنعتی وضعیت بهتری برای کودکان مهیا ساخت. جای‌گزینی تدریجی شیوه‌های سنتی تولید با شیوه‌های سرمایه‌داری صنعتی، رابطه دیرین سنت و صنعت را تغییر داد و کودکان نیز بخشی از تحولات تغییر نگرش جامعه نسبت به جایگاه کودک شدند. ساندر و بکولا معتقد است، در اواخر قرن هجدهم، حتی برای طبقات حاکم به مرور مشخص شد که حتی اگر هدف صرفاً بالا بردن قابلیت کارگران باشد، کارگر حتی کودک نیز باید درس بخواند و مطالعه کند. در پایان قرن بیستم مردم می‌توانستند بخوانند و بایک دیگر بحث‌های مبتنی بر واقعیات کنند (بکولا، ۱۳۸۸: ۳۰). سیر تطور ویکتورین، روز به روز بر جنبه‌های رشد ذهنی کودک افزود. کتاب‌ها دیگر فقط جنبه تعلیم و تربیت و ترویج آموزه‌های اخلاقی را دربرداشتند و اکنون جهان تخیل‌ورزی برای کودک مورد توجه قرار گرفته بود. طیف گسترده‌ای از کتاب‌ها با شیوه‌های فانتزی و تخیلی با تصاویر مورد پسند برای کودک به بازار عرضه شد (URL1). کتاب‌های متعددی در دوره ویکتورین برای کودکان نگاشته شدند و رفته‌رفته فانتزی و تخیل جای‌گزين روش‌های قدیمی نگارش و مضامین خشک آموزشی و اخلاقی شدند (Whalley & Ches-ter, 1980: 221).

پیش‌زمینه‌های تاریخی و اجتماعی و صنعتی دوره ویکتورین

دوره ویکتورین و دستاوردهای آن، در تحولات زندگی اجتماعی

رشد فناوری یک دوران و تأثیر آن در کتاب کودک انگلستان، با نگرش تخصصی به تحلیل تصویرگری در کتاب کودک پرداخته باشد، خالی بود. زهره قایینی (۱۳۹۰)، در کتاب «تصویرگری کتاب‌های کودکان (تاریخ، تعریف‌ها، گونه‌ها)» به بررسی تصویرگری در جهان و ایران می‌پردازد و دیدگاه‌های اوبه‌آشنایی گونه‌های ادبی و عناصر دیداری ختم می‌شود. اکرمی (۱۳۸۸)، در کتاب «کودک و تصویر» تاریخچه سنتی تصویرسازی ایرانی را شرح می‌دهد و سپس، نسل‌های تصویرگری ایرانی را معرفی می‌کند. در هر دو پژوهش اشاره‌ای به ریشه‌های تصویرگری غربی نشده و فقط حوزه‌های گونه‌های تصویرسازی و تکنیک‌ها مورد مطالعه قرار گرفته است. والای و چستر (۱۹۸۰)، در کتاب «تاریخ کتاب مصور کودکان» به تاریخچه کلی تصویرگری از ابتدا تا دوره معاصر پرداخته‌اند و مبحث ویکتورین به صورت تخصصی در کتاب مطرح نشده است. با مطالعه پژوهش‌های بالا، چنین به دست می‌آید که پژوهشگران به صورت دقیق ساختار تصویرگری دوره ویکتورین را بررسی نکرده‌اند، از این رو، لزوم تحقیق در این باره حس می‌شود. نگارنده به دلیل کمبود منابع فارسی از ترجمه منابع لاتین در این مقاله بهره برده است و انتخاب نمونه‌های تصویری به صورت هدفمند از آثار سه تصویرگر مورد مطالعه با توجه به تحولات انقلاب صنعتی است.

اوضاع کودکان در دوره ویکتورین و عصر انقلاب صنعتی

دوره ویکتورین (۱۸۳۷-۱۹۰۱)، دوره اوج انقلاب صنعت یدر بریتانیا و اوج امپراتوری بریتانیا بود. دوران ۶۴ ساله سلطنت ملکه ویکتوریا^۴ در تاریخ انگلستان به «عصر ویکتوریا» شهرت دارد، که هم‌زمان با به اوج رسیدن گستره مستعمرات انگلستان در سطح جهان بود. زمینه‌های شکل‌گیری انقلاب صنعتی، ریشه در تحولات گسترده بریتانیا در نیمه دوم قرن هجدهم دارد. انقلاب صنعتی دارای دو مرحله است؛ آغاز این انقلاب صنعتی، دهه ۱۸۴۰ میلادی و پایان آن در سال ۱۹۰۱ میلادی هم‌زمان با سلطنت ملکه ویکتوریا بود و دوم، که با نام انقلاب فناوری^۵ نیز شناخته می‌شود، مرحله‌ای از انقلاب صنعتی است که از نیمه دوم سده نوزدهم تا جنگ جهانی اول را شامل می‌شود. وجه تمایز این انقلاب صنعتی، آغاز تولید فولاد در دهه ۱۸۶۰ و اوج آن در تجهیز کارخانجات به برق، تولید انبوه و خط تولید شمرده می‌شود.

کودکان در طول تاریخ، اغلب بخشی از اهل خانه حساب می‌شدند و کارهای روزانه هم‌چون آماده‌سازی مواد خوراکی و نظافت و یا مسئولیت‌های سختی مانند نگهداری از حیوانات

خصوص هنراسلامی قرار داشت و در آثارش از فرم‌های گیاهی طبیعی - که خاستگاه هنر ایرانی داشت - به صورت گسترده استفاده می‌کرد (تصویر ۱). پارچه، منسوجات، ظروف سفالی و نقش مایه‌های هنر ایرانی، نشان از علاقه هنرمند به تقلید از تزیینات ایرانی داشت. از این رو، در هنر ویکتورین، حرکات ریتمیک و رنگ‌های پخته و ظرافت و تزیین کاری راه یافت.

پیش‌زمینه کتاب‌های مصور کودک، کتاب‌های ارزان مایه^{۱۶} بودند که تا اواخر قرن هجدهم در انگلستان رواج داشتند. کتاب‌های کم‌حجم که معمولاً در جیب جا می‌گرفتند و موضوعاتی مانند داستان‌های مذهبی، معجزه، خواب و رویا و ماجراجویی را دربرداشتند. مشتری پرو پاقرص کتاب‌های ارزان مایه کودکان فقیر و یا از طبقه متوسط اجتماعی و یا بزرگ‌سالانی با سواد ابتدایی بودند (URL2). اندازه کتاب‌های ارزان مایه از ۴-۱۰ سانتی متر متغیر بود و تکنیک تصویرسازی روی آن‌ها اصولاً، چاپ چوب همراه با لایه‌های آبرنگ بود. انقلاب صنعتی و تولید کاغذ چاپ منجر به تولید انبوه و قطع بزرگ‌تر و چاپ چندرنگ در صنعت نشر کتاب‌های کودک شد (تصویر ۲).

عصر طلایی کتاب مصور کودک

عصر طلایی به دوره‌ای از سال‌های ۱۸۸۰ تا ۱۹۳۰ میلادی گفته می‌شود که برخی از بهترین آثار ادبی و هنری در زمره ادبیات کودک خلق شدند. عصر طلایی نقطه اوج یک جنبش پیش‌روبر اساس تحولات انقلاب صنعتی بود که اولین بار بر متونی مختص به ادبیات کودک اتکا داشت و امروزه به عنوان منبع الهام برای نویسندگان و تصویرگران جوان یاد می‌شود. در طول عصر طلایی

تصویر ۲- بچه‌گریزیا، تصویرگری آکونستر، ۱۸۰۸ (ماخذ: URL7).

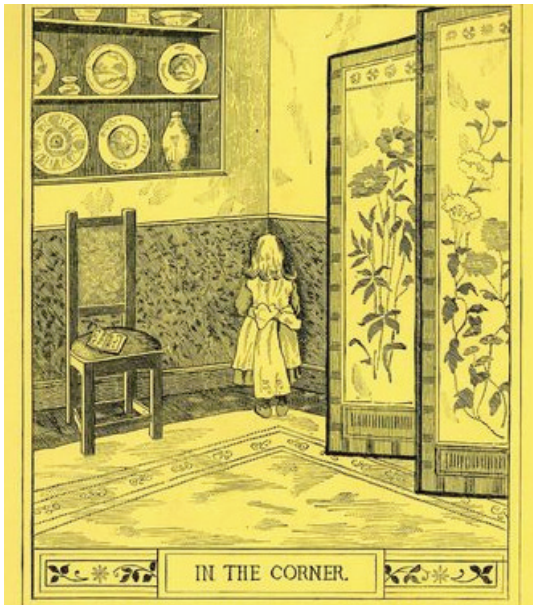
انگلستان مؤثر بود؛ اما عواملی که موجب پدید آمدن انقلاب صنعتی و به طبع آن سرعت بخشیدن به صنعت و اقتصاد شد، عواملی است که در کتاب کودک و اهمیت به کودک نیز تأثیرگذار بود. همسر ملکه، پرنس آلبرت^{۱۷} ایده برپایی نمایشگاه‌های بین‌المللی در قصر بلورین^{۱۸} در لندن را اجرا کرد. نمایشگاه‌های بین‌المللی، محصولات متنوعی را وارد بازار نمود به طوری که انبوه مردم توانستند از رفاه یک‌سان برخوردار گردند. انبوه‌سازی اشیای صنعتی، مظاهری پیشرفت ماده و فن دوران را نمایان ساخت و در ادامه، طبقه متوسط جامعه با روند جدید فراوری و امکانات بهتر مواجه شدند.

نیکولاس پوزنر^{۱۹} محقق انگلیسی می‌نویسد، انتقال از شرایط قرون وسطایی به وضع مدرن هنرهای کاربردی در حدود اواخر قرن هجدهم به تحقق پیوست. بعد از ۱۷۶۰ یک جهش ناگهانی در بهبود تکنیکی واقع شد. این امر بدون تردید به خاطر تغییرات ژرف فکری که با رفرمیسم^{۲۰} (دوره اصلاحات) آغاز و در طول قرن هفدهم قوت یافته و سرانجام در قرن هجدهم حکم فرما گشت. راسیونالیسم^{۲۱} (خردگرایی) و علوم تجربی^{۲۲} زمینه‌های تعیین‌کننده فعالیت اروپا در عصر خرد می‌باشند. بدین ترتیب، خلاقیت نوخاسته، زمینه عملی جدید یافت. انگلستان نیز به علوم کاربردی پیوست و صنعت به مفهوم خلاقیت طبقه متوسط با کلیسا و اشراف درآمد (پوزنر، ۱۳۶۴: ۳۷). شالوده فکری دیگر در شکل‌گیری بینش دوره ویکتورین، جنبش هنرها و پیشه‌ها^{۲۳} است. گروهی از هنرمندان و طراحان در نیمه دوم قرن هجدهم با هدفی مشترک به یک دیگر پیوستند و هدف آن‌ها ارتقای هنرهای زیبا و نهایتاً، اصلاح شرایط اجتماعی بود. ویلیام موریس^{۲۴} رهبر این جنبش تحت تأثیر شکوه هنر شرق به

تصویر ۳- کاغذ دیواری، ویلیام موریس (ماخذ: URL11).

ایده آل و روایت های زندگی در این دوره رواج داشت (تصویر ۳). دوره دوم ویکتورین (میانه) ۱۸۸۳-۱۸۵۱: نقطه اوج تصویرگری در کتاب های کودک - که نتیجه یک تغییر فرهنگی در تحول تفکر اجتماعی و قابلیت های تولید و کاربرد رنگ بود - در همین

تصویر ۳- در خانه، جی سوپری، لندن ۱۸۳۷ (ماخذ: URL6).

دوره اتفاق افتاد. در طول این دوره، ارزش های سنتی به دلیل وضعیت اقتصادی کم رنگ شد و با انتشار تئوری انواع گونه ها ۱۸۵۹ توسط چارلز داروین، تخیل گرایی به ادبیات کودک و متعاقب آن تصویرگری کودک راه یافت. اوهام و رویاها و زمان و مکان تخیلی وارد داستان ها شدند. نمونه مشهور آن «آلیس در سرزمین عجایب» اثر لوئیس کارول^{۲۱} رامی توان نام برد که جهان تعلیقی و تخیلی آن الگوی ژانر فانتزی در ادبیات شده است. ادmond اوانز، ناشر معروف انگلیسی مبدع کتاب های کوچک ارزان حامی تصویرگران، در همین دوره با ساز و کار حمایتی موجب محبوبیت تصویرگری در انگلستان شد. در همین دوره، کتاب هایی با سبک ماجراجویی نیز متداول شدند، ادmond اوانز کتاب های «جزیره گنج»، «پسری که دریاها را شرق را کشف می کند» و «داستان های اقیانوس آرام» را با تصویرگری راندولف کالدکوت و والتر کرین وارد بازار کرد. در طول هفتاد سال سیطره دوره ویکتورین، امپراتوری بریتانیا تقریباً ۴ برابر شد و به اکتشاف در آفریقا و اقیانوس آرام و سرزمین های شرقی پرداخت، میل به اکتشاف و ماجراجویی در انگلستان روبه گسترش بود، استقبال از کتاب های ماجراجویی رابطه مستقیم با سیاست های امپریالیسم بریتانیایی داشت (تصویر ۴).

تکنیک های تصویرسازی از حکاکی روی چوب و سیاه و سفید

متون برای کودکان تصویرگری شد، اگرچه برخی از آن ها از معیارهای گروه سنی کودک فراتر رفته و تصاویری قابل فهم برای بزرگسالان را در برداشتند، اما در دوره زمانی خود نقطه عطفی جهت آموزش و رشد کودک محسوب می شدند. هنرمندان شاخص عصر طلایی، راندولف کالدکوت^{۱۷}، والتر کرین^{۱۸} و کیت گریناوی^{۱۹} و... بودند که به دلیل الگوهای دوران، مؤلفه های بصری واقع گرایانه را در آثارشان متجلی می کردند. مضامینی که مورد استقبال قرار می گرفت، شامل کتاب های شعر، داستان کودکانه، آموزشی، طنز، مادر و کودک، حیوانات سخن گو، آموزش الفبا بودند. در پی انقلاب صنعتی و بهتر شدن شرایط زندگی، مرگ و میر کودکان کاهش یافت و با تصویر لایحه آموزش و پرورش و راه یافتن شمار بیش تری از کودکان به آموزشگاه ها، شمار خوانندگان کتاب های کودک نیز افزوده شد. در این دوران برخی از هنرمندان کوشیدند تا کتاب های ساده و سرگرم کننده برای کودکان منتشر کنند (قایینی، ۱۳۹۰: ۲۱). مهم ترین مؤلفه عصر طلایی تعهد مؤلفان و هنرمندان به بخش ادبیات کودک بود. چارلز تمپل^{۲۰} محقق کتاب کودک می نویسد: با افزایش شمار خوانندگان و بهبود وضعیت اقتصادی خانواده ها، مطالبات کتاب در جامعه فزونی یافت. ورود دستگاه های پیشرفته به جامعه و گسترش کار چاپ خانه ها در انگلستان، ناشران را واداشت که دست به تولید کتاب های متنوع تری برای کودکان بزنند. از این رو، نویسندگان و هنرمندان نسبت به گذشته فعال تر بودند و برخی مواقع هنرمند، داستانی را نیز در کنار تصاویر برای کودک می نوشت (Temple & Martians, 2006: 25). کیت گریناوی از زمره هنرمندانی بود که بیش تر متن های کتابش را خود نوشته و تصویرگری کرده است (قایینی، ۱۳۹۰: ۲۶). در نتیجه شکوفایی انقلاب صنعتی، تصاویر نیز با کیفیت بهتری ارائه داده می شد و در هر دهه به تحولات آن افزون می گشت. نخست تصاویر با چاپ woodcut و تک رنگ و مشکی بود و سپس، لایه های رنگی همراه با چاپ سه رنگ متداول شد؛ تصویرگران از ماده و اسلوب های متعددی جهت تصویرگری کتاب بهره جستند و انحای گوناگون روش آنان پیشرفت های انقلاب صنعتی را متجلی ساختند. عصر طلایی ویکتورین شامل سه دوره تصویرگری شد:

ویکتورین ابتدایی ۱۸۳۷-۱۸۵۱: تصاویر و رنگ مایه ها توسط استادان اولیه مکتب تصویرگری اجرا شدند. طراحی پیکره و فضا سازی مبتنی بر رنگ های سیاه و سفید بود. تمرکز این کتاب ها بر درس های ساده اخلاقی بود و بیش تر جنبه سرگرم کننده داشت. کتاب های درسی و تصویری از کودک

هنرمند آمریکایی، آثاری خلق می‌کرد که مملو از حالت‌های عاطفی و دراماتیک بود و تزئین‌گرایی انگلیسی به شدت در آثارش تأثیر نهاده بود، آن اندازه که قدرت بصری تصویر بر کلمات متن می‌چربید؛ اما مهم‌تر از آثاری، بنیان‌گذاری موسسه برندی وین بود که پس از وی، هنرمندان دیگری در مکتب ویکتورین آمریکایی درخشیدند و همه هنرمندان نشانه‌هایی از تأثیر هاوارد پایبل را در تصویرگری‌هایشان به جای گذاشتند (Nudelman, 1990, 171). پایبل، در طی دوران طولانی مصورسازی خود بیش از ۳۳۰۰ تصویر و ۲۰۰ متن از داستان‌های کودکان تا اثر شکوهمند شاه‌آرتور را در چهار جلد منتشر ساخت (مگز، ۱۹۷: ۱۳۸۸).

والتر کرین

والتر کرین (۱۸۴۵-۱۹۱۵)، تصویرگر کتاب کودک و از پیشگامان تصویرگری انگلستان بود؛ سبک و سیاق کرین سرشار از رنگ و باغ‌های رنگی بود و موضوع عمده آثاری در حیطه تصویرگری داستان در شعر کودک بود. کرین تحت تأثیر ویلیام موریس در آغاز، اندیشه‌های سوسیالیستی داشت و تمرکز وی بر تصویرسازی آرمانی برای اهداف عدالت اجتماعی و وطن‌پرستی بود. در سال ۱۸۶۴ با تصویرگری کتاب «ماه و شش پنی» برای ناشر آداموند اوآنزبه شهرت در تصویرگری کتاب دست یافت. سپس، کتاب‌های شاهزاده قورباغه (۱۸۷۴) - که در آن، تأثیر هنر ژاپنی به وضوح مشهود است - و کتاب‌های اُپرای کودک (۱۸۷۷) و کتاب‌های متعدد دیگری هم چون بانو شارلوت، شنل قرمزی، دوشیزه قوو... برای اوعتباری جهانی رابه‌ارمغان آورد. سبک وی برای کودکان آمیخته‌ای از نقش‌مایه‌های شرقی و سبک ویلیام موریس است که با تکنیک آبرنگ و حکاکی روی چوب طراحی شده‌اند (URL4).

کرین لحنی جدی و بزرگ‌سالانه داشت و عمده تصویرگری‌هایش متناسب با گروه سنی بزرگ‌سال بودند. تمایل به سبک ناتورالیسم و شباهت به الگوهای باستانی روم و ترکیب‌بندی‌های مستطیل‌وار و از چند زاویه دید عناصر نشان از علاقه وی به سنت‌های کهن تصویرگری دارد که با فناوری انقلاب صنعتی همگام شده است (تصویر ۵). کرین علاقه بسیاری به متون کلاسیک داشت و از تصویرگری کتاب‌های درسی و آموزشی سر باز می‌زد. به نظر می‌رسد که گرایش وی به تصویرگری بر اساس فرم‌های تزئینی و پیکره‌های محزون و ترکیب‌بندی‌های راست‌فایم، مانع از فعالیت وی در حوزه تصویرگری کتاب‌های شعر و الفبامی شده است.

تصویر ۴- پری اندکی می‌داند، آی ال او، لندن ۱۸۴۶ (ماخذ: URL7).

به چاپ چندرنگ و هم‌چنین، رنگ‌آمیزی با آبرنگ و جوهر چاپ و هاشور با مدارنگی ارتقا یافت. سبک باسمه‌های ژاپنی که معروف به ^{۲۲}ukiyo-e بودند، در انگلستان رواج یافت. سه تصویرگر انتشارات ایوانز، کالدکوت، کرین و گریناوی آثار متنوع و شاهکاری در این دوره تصویرگری کردند که به صورت جاودانه در تاریخ کتاب مصور کودک باقی مانده‌اند (URL10). اولین و بانفوذترین پیشگام تصویرگری، والتر کرین بود که تحت تأثیر باسمه‌های چوبی ژاپنی قرار گرفت و آن رابه هنر غرب معرفی کرد. در اواخر دهه ۱۸۶۰ از یک دریانورد انگلیسی چند تصویر ژاپنی گرفت و در استفاده از سطوح یک‌نواخت و خط‌کناره‌های سیال، تحت تأثیر طراحی ژاپنی قرار گرفت. معاصر کرین، کالدکوت - که به طراحی چهره آدم‌ها و حیوانات علاقه‌مند بود - برای خندانان کودکان قدم پیش نهاد. کالدکوت دنیایی ساخت که در آن دیس‌ها و بشقاب‌ها جان داشتند. گربه‌ها سازه‌های می‌زدند و طراحی سرزنده و شوخ طبع او، الگوی تصویرگران کودک شد (مگز، ۱۳۸۸: ۱۹۲). گریناوی، هنرمند دیگر دوره دوم تصویرگری ویکتورین بود که مناظر کارت‌پستالی با دخترکان بازیگوش و آفتاب درخشان نشان از سلطه روحیه لطیف زنانه در تصویرگری‌هایش دارد. هر چند کرین با تصاویر جدی و راست‌فایم تلاش در ارائه جهانی کلاسیک به کودک داشت، کالدکوت و گریناوی با شوخ طبعی و تخیل‌پردازی رویکردی متفاوت را ارائه می‌دادند. در سبک هر سه نفر، سلیقه رایج ویکتورین که شامل لباس‌های مرسوم دوران، دکوراسیون پر زرق و برق و ویکتورینی، قاب‌بندی تزئینی، تأثیر هنر شرقی و ترکیب‌بندی قرون وسطایی مشهود است (Lundin, 2001: 31).

دوره سوم ویکتورین ۱۸۸۰-۱۹۲۱: این دوره با توجه به میراث تصویری کالدکوت و گریناوی در آمریکا و در بوستون شکل گرفت. مکتبی که ادامه‌دهنده سبک ویکتورین در آمریکا بود مکتب برندی وین^{۲۳} نام داشت. هاوارد پایبل^{۲۴}

وضعیت مرتبط بودن تصاویر کتاب‌های والتر کریین با پیشرفت‌های عسرویکتورین نتایجی را در برداشت که به شرح ذیل است: مستقل بودن شخصیت کاراکترها، نمایش هویت ملی، تناسب فضای منفی و مثبت، استفاده از ریزنقش‌های منشعب از جنبش هنرها و پیشه‌ها و هم چنین، نوع بیکره‌آرایی بر اساس ناتورالیسم رومی. انگلستان، در سال ۱۸۳۲ بخش عمده‌ای از مجسمه‌های نماهای معبد پارتنون را به انگلستان انتقال داد. کشورگشایی‌ها و سیاست استعمارگونه انگلستان در عسرویکتورین و بازگشایی نمایشگاه‌های قصر بلورین، موجبات تأثیرپذیری از فرهنگ‌های بیگانه را باب کرد. والتر کریین در تصویرگری «مردی که با هیچ چیز خشنود نبود»، تحت تأثیر مجسمه‌های باستانی یونان قرار گرفته بود (Dela-ny, 2007: 185). تکنیک به کار رفته در آثار کریین، برداشتی

تصویر ۵- داستان‌های ایزوپ، والتر کریین ۱۸۸۷ (ماخذ: URL8).

جدول ۱. بررسی تصویرگری‌های والتر کریین (ماخذ: نگارنده).

تصویر	کتاب	مؤلفه‌های تصویرگری (رنگ، فرم، هماهنگی و ...)	تناسب با گروه سنی	تأثیر فناوری عصر انقلاب صنعتی
	شنل قرمزی	استفاده از رنگ‌های شاد و تکنیک هاشور. نوع قلم New Gothic متناسب با فضای دلپره‌آور داستان، ساختار فرم در فضا	گروه سنی نوجوان و بزرگسال	لایه‌های آبرنگ با حکاکی روی چوب، تأثیرپذیری از هنر باسمة ژاپنی
	شاهزاده در باغ	خطوط واضح و صریح، تزئین‌گرایی، نقش‌مایه‌های شرقی، رنگ قرمز نشانه گناه	گروه سنی نوجوان و بزرگسال	ترکیب‌بندی و دید از زوایای متنوع، روایت مستمر
	گره چکمه پوش	نخستین کمیک‌استریپ در تصویرگری انگلستان، حرکت ریتمیک در فضاسازی	گروه سنی کودک	استفاده از کل فضای صفحه و نوع قلم دست‌نویس جهت هماهنگی با حرکت فرم‌ها
	مردی که از هیچ چیز خشنود نبود	حرکت چرخشی چشم در صفحه، رنگ‌های متناسب با فضاهای باستانی، پیوستگی عناصر	گروه سنی نوجوان	تکنیک چاپ چوب با آبرنگ (قبل از آن مدادشمعی متداول بود)، تأثیر از مرمرهای الگینی، حروف بزرگ‌نویس و تنوع قلم

شخصی از ناتورالیسم اروپایی کهن دارد. در کتاب داستان های ایزوپ^{۲۵} و ملکه قوها، پوشاک و نوع رنگ آمیزی و خطوط واضحی که وجود دارد، حس قدیمی بودن داستان به خواننده القامی شود؛ از سوی دیگر، کرین با استفاده از حکاکی چوب و اجرای تکنیک آبرنگ به روی آن تأثیرات دوره خود را نمایش می دهد.

راندولف کالدکوت

راندولف کالدکوت (۱۸۴۶-۱۸۸۶)، از مهم ترین تصویرگران عصر انقلاب صنعتی است که توان مندی و شهرتش در زمینه تصویرگری کتاب کودک موجب شد آکادمی سلطنتی، مدالی به نام راندولف کالدکوت را به هنرمندان تأثیرگذار انگلیسی - که در راستای ادبیات و هنر کودک فعالیت داشته باشند - اهدا کند. این جایزه تا به امروز نیز اعتبار خود را حفظ کرده است (Ibid: 189). یکی از کتاب های کالدکوت با عنوان شب کریسمس، در روز تحویل سال در چسترولندن چاپ می شد. یکی از شاخصه های تصویرگری های کالدکوت

حضور طنز به مثابه عنصری اساسی در روایت هایش است. نقاشی های هجو آمیز با تصاویری از اشخاص تازه به دوران رسیده که مختص جامعه تازه مترقی ویکتورین بود. زندگی و مُد روز، روستاییانی که زندگی شهری را تجربه می کردند و اشخاصی که میل به نمایش زرق و برق ویکتورینی داشتند. در سال ۱۸۷۲ در سن ۲۶ سالگی شروع به کار با مجلات و تصویرگری برای موضوعات مقالات و گزارش های روزانه در روزنامه های لندن کرد. سبک اولیه او هاشورنما و قدیمی بود. سپس، به تصویرگری کتاب کودک روی آورد و موفقیت چنان چشم گیر بود که ناشران متعددی چون ادmond اوانز و جولیانایوانگ^{۲۶} به او سفارش تصویرگری اشعار شاعرانه و داستان های کودک می دادند (Lundin, 2001: 36).

افتتاح موزه تاریخ طبیعی بریتانیا در سال ۱۸۸۱ نقطه عطفی در انگلستان به شمار می رود. وجود انواع گونه های حیوانی، دیرینه شناسی و گیاه شناسی و کشفیات کاوش گران انگلیسی در آفریقا، هندوستان و اقیانوسیه، شناخت گونه های جانوری و گیاهی را به ارمغان آورد. راندولف کالدکوت یکی از هنرمندانی

جدول ۲. بررسی تصویرگری های راندولف کالدکوت (ماخذ: نگارنده).

تأثیر فناوری عصر انقلاب صنعتی	تناسب با گروه سنی	مؤلفه های تصویرگری رنگ، فرم، هماهنگی و...	کتاب	تصویر
چاندرا پنداری و دادن هویت به جانوران با افتتاح موزه طبیعی بریتانیا	کودک	زاویه دید نامتعارف، کتاب فاقد متن و تماماً تصویردار	گره نوازنده و کودکان	
چاپ افسست با رنگ آمیزی گوش، زاویه دید نامتعارف	نوجوان	ایجاد هجو و اغراق طراحی شخصیت ها، خطوط متنوع و هاشورهای مختلف	سوار کاری گیلیپین	
ترکیب بندی سیال، جزئیات دقیق در پیش زمینه، ایجاد حرکت و هیجان	کودک	هاشور نامنظم، پختگی در طراحی شخصیت، ایجاد حالات عاطفی در صورت های حیوانی	قورباغه اظهار عشق می کند	
آزادی در اجرا و ایجاد ترکیب بندی گوناگون، زاویه دید نامتعارف، فضای بیان گر (اکسپرسیو)	کودک	دادن هویت برای نخستین بار به اشیاء، حس طنز، رنگ های شفاف و فرم های منحنی	از دواج دو فراری (هی دپدل دپدل)	

تصویر ۶- صاحب منصب پرمدعا، راندولف کالدکوت ۱۸۷۴ (ماخذ: URL13).

این خصیصه در کودکان به هنرمند امکان جولان بیش‌تری در تخیل‌پردازی می‌دهد (نودلمن، ۱۳۸۵: ۸۸). طنز از دیگر ویژگی‌های آثار کالدکوت است. در جامعه نوپای صنعتی آن روز که مردم از طبقات اجتماعی پایین به طبقه بالاتر ارتقا یافته بودند، رفتاری تجمل‌مآب رواج داشت. حضور طبقات متوسط اجتماعی در جشن‌ها و کارناوال‌های سالانه یکی از سرگرمی‌های مردمان آن عصر بود. در چنین جشن‌هایی،

بود که به موزه طبیعی می‌رفت و از گونه‌های جانوری طراحی می‌نمود. «کالدکوت طبیعتاً شیفته اشیاء و سکناات جدید بود، سطوح و سایه‌های طبیعی جانوران، حجم بدن متغیر در انواع آنان و نورهای واقعی روی پیکره آن‌ها، کالدکوت جوان را مجذوب ساخته بود. کالدکوت مشتاقانه به ترسیم جانوران می‌پرداخت و به تدریج به آنان هویت می‌داد و در نقاشی‌هایش به جای آدمیان، جانورانی سخن‌گو ترسیم می‌کرد» (Ray, 1991: 239). کالدکوت در بیست سالگی کارمند بانک بود و به طراحی خیلی علاقه داشت و در کلاس‌های شبانه نقاشی، طراحی مقدماتی و حجم‌سازی آموخت. وی آناتومی را با تشریح پرندگان و حیوانات فرا گرفت (مگز، ۱۳۸۸: ۱۹۲). نودلمن معتقد است، کالدکوت با شخصیت دادن به جانوران، تخیل‌پردازی در کتاب کودک راقوت می‌بخشد. بالا بودن قوه تخیل کودک باعث می‌شود که او همه چیز را جاندار ببیند. از نظر او، حیوان و گیاه همان احساسی را دارند که انسان. خورشید همه چیز را می‌بیند، ابر می‌گریزد و حیوان با درختان صحبت می‌کند.

جدول ۳. بررسی تصویرگری‌های کیت‌گربانوی (ماخذ: نگارنده).

تصویر	کتاب	مؤلفه‌های تصویرگری و رنگ، فرم، هماهنگی و	تناسب با گروه سنی	تأثیر فناوری عصر انقلاب صنعتی
	باغ ماری گلد	ظرافت و تزیین‌گرایی برگرفته از سبک هنرها و پیشه‌ها، خطوط نازک و منحنی	کودک	روادید تجاری و فرهنگی نقش مایه‌های شرقی را وارد هنر انگلستان کرد.
	آموزش الفبا (کیک سیب)	خطوط منحنی، رنگ‌پردازی شاد، هماهنگی متن و تصویر	کودک	تصویر زنان از حالت خانه‌داری به سمت آموزش الفبا و فعالیت‌های اجتماعی گرایید.
	داستان‌های وقت‌چای	کاربرد عنصر تزیینی در کنار متن برای ایجاد هماهنگی تصویر و صفحه، ترکیب‌بندی ایستا	کودک	شکل‌گیری اتحادیه زنان و گردهمایی انجمن حمایت از زنان در تصویرگری تأثیر نهاد.
	آموزش الفبای انگلیسی	بازی حروف و تصویر، هماهنگی فرم با خطوط	کودک	نخستین کتاب آموزش الفبا در انگلستان؛ تصویر به یاری حروف آمده است و به صورت ریتمیک و حرکت‌وار الفبا را می‌آموزد.

اشخاص در حرکت غیراخلاقی زیاده‌روی می‌کردند (Wrigley, 2018: 41). کالدکوت در تصویرگری رفتار متجدد خواهانه قشرونکیسه راثبت کرده است (تصویر ۶).

کیت گریناوی

کیت گریناوی، تصویرگر و نویسنده دوره ویکتورین (۱۸۴۶-۱۹۰۱) - که به دلیل تصویرگری و تالیف کتاب‌های کودک شهرت دارد- تحصیلات در زمینه طراحی گرافیک را در دانشکده هنرهای زیبای سلطنتی خاتمه داد و به دلیل همکاری با ادموند اوانز، دست به تالیف و تصویرگری کتاب‌های کودک زد. با اقتدار ملکه ویکتوریا و خاندان سلطنتی و زنان درباری، ترسیم صحنه‌های مادر و کودک و دخترکان شاد و بازیگوش در انگلستان متداول شد (URL3). در این دوره، افکار فمینیستی موجبات تاسیس کالج ملک هرا در انگلستان (لندن) در سال ۱۸۲۸ فراهم آورد. هدف این کالج ارائه آموزش به زنان بود. پس از آن، کالج بانوان کاتلهام و سایر مدارس دخترانه تاسیس و فرصت‌های مطالعاتی برای تحصیل زنان، سرانجام منتهی به تاسیس بنیاد «اتحادیه‌های ملی زنان» در سال ۱۸۷۹ شد (Holt, 2010: 105). بدین صورت زنان به عنوان نویسنده و هنرمند در جامعه پذیرفته شدند. زنانی که تا قبل از انقلاب صنعتی وظایفی هم چون خانه‌داری و پرورش فرزند برای آنان تعیین شده بود، اکنون می‌توانستند نقش بنیادی در تحولات جامعه داشته باشند. گریناوی، از نخستین زنانی بود که ارزش‌های بصری سبک وی تا فراسوی مرزهای انگلستان هم رفت. سبک تصویرگری او تزیینی و توأم با احساس زنانه بود. کودکانی که گریناوی با حس مادرانه و لطیف آن‌ها را ترسیم کرده است، همگی در حالت‌های شاد و خرسند به نظر می‌رسند. نشان «کیت گریناوی» به افتخار او در سال ۱۹۹۵ از طرف موسسه کتاب‌داری انگلستان به تصویرگر برگزیده هر سال در حوزه کتاب کودک تعلق می‌گیرد (URL3).

کارهای کیت گریناوی در قیاس با کالدکوت ایستا و جدی بودند؛ بیان وی از تخیلات دوران کودکی، بر سلیقه ویکتوریایی تأثیر داشت. لباس‌هایی که گریناوی برای شخصیت‌های داستانی‌اش طراحی می‌کرد، در طراحی مُد لباس کودکان بی‌تأثیر نبود، در صفحه‌آرایی کتاب سعی بر آن داشت که بین متن و تصویر هماهنگی به وجود آورد و گاهی، با نقش تزیینی گل و پرنده به صفحه انرژی بصری می‌داد. دستاورد انقلاب صنعتی، شناخت نقش مایه‌ها و فرهنگ اقوام در سرزمین‌های دور دست بود. نقش‌های گل و پیچک وار و فرم‌های تزیینی - که توسط برپاکنندگان نمایشگاه بزرگ ۱۸۵۱ به انگلیسی‌ها

شناسانده شد- کاتالیزوری جهت توسعه‌های بعدی بود. ۶۰ میلیون بازدیدکننده از محصولات سه هزار غرفه دیدن کردند. در این نمایشگاه صنایع دستی، هنر اقوام شرقی، قالی‌های ایرانی و نقش مایه‌های ظریف اقوام به نمایش گذاشته شد (مگز، ۱۳۸۸: ۱۷۹). هنرمندان انگلیسی به مطالعه نقوش شرقی و طرح‌های اسلامی روی آوردند. اون جونز^{۲۷} طراح و نویسنده انگلیسی به اسپانیا و خاورسفر کرد و نماهای کاخ الحمراء را به طراحی غربی عرصه کرد. زینت‌کاری و آرایه‌های تزیینی شرقی مرجعی برای هنرمندان دوره ویکتورین شد (همان: ۱۷۸). گریناوی از الگوهای شرقی و گل و باغ‌آرایی در آثارش بهره می‌جست. روش او با سبک لطیف و نازک‌اندام چهره‌آرایی‌اش آمیخته شده بود. طراحی کتاب الفبا همراه با نقوش تزیینی و دخترکان شاد نقطه عطف کتاب‌های مصور کودکان در انگلستان است. به نظر می‌رسد وی از نخستین هنرمندانی باشد که الفبا را با تصویرگری به کودکان آموزش داده است. گریناوی جسارتش در ارائه تصویرگری آموزشی را مدیون حمایت‌های اوانز است. اوانز با پشتیبانی و چاپ آثار تصویرگرانی هم چون کرین، کالدکوت و گریناوی زمینه پیدایش کتاب‌های تصویری را - که متن و تصویر در کنار هم بتوانند داستانی را روایت کنند و یا آموزشی دهند- فراهم کرد (قایینی، ۲۵: ۱۳۹۰). تصویرگری کتاب‌های کودک در انگلستان با سه تصویرگر مذکور متحول شد. از این رو، در جدول زیر وضعیت کیفیت تصاویر کتاب‌های سه تصویرگر بر اساس جامعه آماری و بنا بر مؤلفه‌های انقلاب صنعتی مورد مطالعه قرار گرفته است (جدول ۴).

جدول ۴. کیفیت تصاویر و شاخصه‌های فرهنگی و تاریخی در آثار سه تصویرگر (ماخذ: نگارنده).

عناصر فرهنگی و تاریخی	تأثیر انقلاب صنعتی	شاخصه‌های تصویرگری (رنگ، زاویه دید و وزن تصاویر و تکنیک)	تعداد کتاب	تصویرگر
۹۵٪	۹۲٪	۹۳٪	۱۰	والتر کرین
۸۷٪	۸۹٪	۹۲٪	۱۱	راندولف کالدکوت
۹۰٪	۹۵٪	۹۴٪	۹	کیت گریناوی

برای پاسخ به سوال شاخصه‌های تصویرگری در کتاب‌های کودک (جامعه آماری مورد مطالعه) عناصر انقلاب صنعتی عواملی چون رنگ و زاویه دید و وزن تصاویر و تکنیک و عوامل فرهنگی و تاریخی مورد پژوهش قرار گرفت که پس از گرفتن میانگین از داده‌های حاصل شده این نتایج به دست آمد، با توجه به درصد‌های مشخص شده، تأثیر انقلاب صنعتی در ۳۰٪ کتاب به وضوح گویا بود. کرین به دلیل جدیت در تصویرسازی و بازگشت

تعلیم و تربیت و سوادآموزی عمومی شد و بدین سان مطالب خواندنی، خواستار بیش تری پیدا کرد. فناوری به نشر کتاب مؤثر افتاد و کتاب‌های متعددی در دسترس عموم قرار گرفت. انقلاب صنعتی تصاویر رنگی را به منازل برد و تجربه حس زیبایی شناختی را از حیطه اقلیت ممتاز جامعه خارج ساخت و در اختیار تمامی افراد جامعه نهاد. ساختارهای تفکری نسبت به کودک و زنان در جامعه تغییر یافت و نسبت به کودکان رفتاری محبت آمیز پدید آمد. سه تصویرگر انگلیسی با تصاویر دلنشین و ترکیب بندی عالی و کاربرد رنگ متعادل، استادان دهنده برای تصویرگری کتاب‌های مصور پایه گذاری کردند که تا به امروز نیز تأثیر آن‌ها هنوز باقی است. اکثر کتاب‌های اولیه به صورت سیاه سفید و به شیوه چاپ چوب یا چاپ سنگی تهیه می شدند؛ با ظهور فناوری انقلاب صنعتی چاپ چند رنگ به کتاب کودک راه یافت. از سوی دیگر، افتتاح کاخ بلورین و موزه باغ طبیعی انگلستان و سیاست‌های سلطه طلبانه انگلستان، هنر اقوام و انواع کشفیات جانوری و گونه شناسی را به جامعه ویکتورین باز شناساند. ویژگی‌هایی چون جاندار پنداری شخصیت‌ها، شوخ طبعی، لطافت و حضور نقش مایه‌های تزئینی و رجعت به نقوش ظریف و پیرا ایه در تصویرگری ویکتورین باب شد. با افزایش سریع خوانندگان و توسعه اقتصادی ناشی از فناوری‌های جدید، تصویرگری ویکتورین به عنوان دوره طلایی در تاریخ کتاب کودک شناخته می شود که پس از انگلستان به آمریکا منتقل شد. نمایش استادانه و ظرافت تصاویر سه تصویرگر دوره ویکتورین، الهام بخش نسل‌های جوان شد و تا دوره معاصر نیز ادامه دارد.

به عناصر تاریخی و فرهنگی و استفاده از نقش مایه‌ها و فرم‌های دوران باستان، درصد بالایی نسبت به کالدکوت و گریناوی دارد. کالدکوت با شوخ طبعی و استفاده از طنز و نگاه تیزبینانه به وضعیت و کردار مردمان دوره ویکتورین، دیدگاه جدیدتری نسبت به دو تصویرگر دیگر در آثارش داشته و تاریخ‌گرایی و رجعت به گذشته در تصاویرش کم‌تر دیده می شود. در آثار گریناوی عناصر زنانه و رد پای جنبش فمینیستی به دلیل رشد جریان‌های حمایت از زنان و نگرش جدید به آموزش و نقش زنان دیده می شود. گریناوی در تصویرسازی‌هایش زنان را از حالت منفعل و نخوت برانگیز و مشاغل خانگی به سمت آموزش و فعالیت اجتماعی سوق داده است. با توجه به این‌که وی نویسنده برخی از کتاب‌ها بوده است، می توان از او به عنوان زن پیشگام در عرصه هنر نام برد که با آثارش، تعاریف و وظایف زنان در جامعه را متحول ساخته است و از آن جا که تأثیر تحولات انقلاب صنعتی در کتاب‌های وی بیش‌تر دیده شد، نسبت به دو تصویرگر دیگر از درصد بالایی در زمینه تأثیر فناوری و توسعه اجتماعی داشته است.

نتیجه‌گیری

انقلاب صنعتی یک فرایند عمیق اجتماعی و اقتصادی بود که موجب تغییر جامعه کشاورزی به صنعتی گردید. پیشرفت‌های عظیم انقلاب صنعتی پیامدهای اجتماعی خاصی داشت. کارگران از روستاهای پر جمعیت جذب شهرهای صنعتی شدند و معیار کلی زندگی به طور برجسته‌ای پیشرفت کرد. حقوق اجتماعی و گرایش به حمایت از زنان و کودکان باعث توسعه

پی‌نوشت

1. Jonathan Davila.

۲. ماری کوپر (Mary Cooper)، نویسنده و ناشر انگلیسی ۱۷۹۱-۱۸۶۱.

۳. جان نیوبری (John Newberry)، ناشر انگلیسی ۱۷۶۷-۱۸۱۳.

4. John Locke (1632-1704).

۵. این فرمول از کتاب شیوه عملی مقاله نویسی اثر جلیل میرزایی صفحه ۸۸ برداشته شده است. $n = \frac{N}{1+(N)(\frac{2}{e})}$

6. Alexandrina Victoria (1819-1901).

7. Second Industrial Revolution.

8. Albert of Saxe-Coburg (1819-1867).

9. Crystal Palace.

10. Nicholas Pevsner (1902-1983).

11. Reformation.

12. Rationalism.

13. Experimental Science.

14. Art and Craft Movement.

15. William Morris (1814-1876).

16. Chapbooks.

17. Randolph Caldecott (1846-1886).

18. Walter Crane (1845-1915).

19. Catherine Greenaway (1846-1901).
 20. Charles Temple.
 21. Lewis Carrol (1832-1898).

۲۲. اوکی ثویه: نقاشی‌های جهان گذرا در قرن هفدهم میلادی در ژاین متداول بود.

23. Brandywine.
 24. Howard Pyle.

۲۵. داستان‌های ایزوپ (Aesop Stories) (564 BC)، نویسنده یونانی و خالق حکایت‌های شیرین.
 ۲۶. جولیانایوانگ (Juliana Mac Ivange)، ناشر انگلیسی ۱۸۱۳-۱۸۸۶.

27. Owen Jones (1809-1874).

منابع

- اکرمی، جمال‌الدین (۱۳۸۸). *کودک و تصویر*، تهران: مدرسه.
- بکولا، ساندرو (۱۳۸۸). *هنر مدرنیسم*، ترجمه رویین پاکباز و دیگران، تهران: فرهنگ معاصر.
- پوزنر، نیکولاس (۱۳۶۴). *پیشگامان طراحی مدرن*، ترجمه فرخ اصالت، تهران: دانشگاه تهران.
- قایینی، زهره (۱۳۹۰). *تصویرگری کتاب‌های کودکان (تاریخ، تعریف‌ها، گونه‌ها)*، تهران: تاریخ ادبیات کودکان.
- کوریک، جیمز آ (۱۳۸۰). *انقلاب صنعتی*، ترجمه مهدی حقیقت‌خواه، تهران: ققنوس.
- مگز، فیلیپ بی (۱۳۸۸). *تاریخ طراحی گرافیک*، ترجمه اعظم فراست و غلامحسین فتح‌الله نوری، تهران: سمت.
- میرزایی، خلیل (۱۳۹۳). *شیوه عملی مقاله‌نویسی*، تهران: جامعه‌شناسان.
- نودلمن، پری (۱۳۸۵). «تصاویر، کتب مصور و مخاطب»، ترجمه بنفشه عرفانیان، کتاب ماه کودک و نوجوان، سال دهم، شماره ۴، ۸۲-۹۳.
- Delaney, M.R. (2007). *An illustrated revision of The Condition, Elevation, Emigration, and Destiny of the Colored People of the United States*, Independently published.
- Wrigley, E. A. (2018). Reconsidering the Industrial Revolution England and Wales, *Journal of Interdisciplinary History*. 49.1, 2-42.
- Grenby, M. O. (2014). Children, childhood and Children's Culture in the Eighteenth Century, *Journal for Eighteenth Century Studies*. Volume 29. Issues 3. P.313-319.
- Holt, D., Cameron, D. (2010). *Cultural Strategy: Using Innovative Ideologies to Build Brands*, Oxford University Press.
- Jacob, M. (1997). *Scientific Culture and the Making of Industrial West*, Oxford University Press.
- Lundin, A. (2001). *Victorian Horizons: Sensational Designs the Reception of the Picture Books of Walter Crane, Randolph Caldecott, Kate Greenaway*, Scarecrow Press.
- Nudelman, E.D. (1990). *American Illustrations*, Grena. LA. Pelican Publishing Co.
- Ray, G. N. (1991). *The Illustration and the Book in England from 1790 to 1914*, Courier Dover Press.
- Temple, Ch., Martiens, M. (2006). *Children's Book in Children's Hand: An Introduction to Their Literature*, Boston; Person Education, Inc.
- Walley, J. I., Chester, T. R. (1980). *History of Children's Book Illustration*, Victoria Albert Museum, London.

URLs:

- URL1: <https://www.bl.uk/romantics-and-Victorians/articles/Victorian-readers> (Access Date: 15/2/2021).
- URL2: <https://www.bl.uk/romantics-and-victorians/articles/chapbooks> (Access Date: 12/5/2021).
- URL3: <https://www.britannica.com/biography/Kate-Greenaway> (Access Date: 8/5/2021).
- URL4: <https://www.britannica.com/search?query=walter+crane> (Access Date: 1/2/2021).
- URL5: www.britishlibrary.com/aspects-of-the-victorian-book (Access Date: 22/5/2021).
- URL6: <http://chicago.cbslocal.com>, Davilla, Jonathan (2008). Industrial Revolution at 1800, World History, (Access Date: 2/4/2021).
- URL7: www.childrenslibrary.org/icdl/bookid=smibaby_00360158&twoPage1808, (Access Date: 9/4/2021).
- URL8: http://www.childrenslibrary.org/icdl/BookPage?bookid=__atho_00360184&pnum1. (Access Date: 22/5/2021).
- URL9: http://www.childrenslibrary.org/icdl/BookPage?bookid=__atho_00360670&pnum1 (Access Date: 17/5/2021).
- URL10: <http://www.childrenslibrary.org/icdl/BookPreview?bookid=crababy> (Access Date: 5/1/2021).
- URL11: www.kodomo.go.jp/ingram/writerdl.ndl.go.jp/search/searchResult?featureCode=all&searchWord=literature&fulltext (Access Date: 5/1/2021).
- URL12: www.spacewhaleco.com/product/william-morris-bird (Access Date: 22/5/2021).
- URL13: www.worldofillustrationhistory.org (Access Date: 2/3/2021).

Study of Impact of Industrial Revolution in Child Book Illustration in Victorian Era

Abstract:

One of the dimensions of revolutions in addition to the social practices, can be the development of technology and strengthening the foundations of a society based on upgrading the education. The industrial revolution in the Victorian period in the eighteenth century has been called the biggest change in human history due to the variety of inventions and mass production of goods. The industrial revolution was a profound social and economic process that changed the agricultural society into an industrial one. The enormous advances of the industrial revolution had certain social consequences. Workers from the densely populated villages were attracted to industrial cities, and the general measures of life advanced prominently. Social rights and a tendency to protect women and children led to the development of public education and literacy. Previously, the experience of aesthetics had exclusively belonged to a privileged minority community, but the industrial revolution brought color images into homes and gave it to all people in the community. Structures were changed for children and women in the society with affectionate treatment to children. At the end of the eighteenth century, child's literature flourished and an increasing part of the publishing industry in the UK. The growth of such a process is due to the rising technology of the British community. There were 50 books per year in cities such as London, Edinburgh, and Newcastle.

According to modern standards, these books seemed very dry and their contents were centered on ethical and behavioral axes for children. But they were welcomed by the public because of their innovation. Gradually, by expanding the spread of publishing facilities and the growing awareness of artists, fun stories were written by authors and illustrated in parallel

with it. The sweet voice and sweet images were added to the elements of the Victorian era. The Industrial Revolution with growth of the middle class, technological advancements in the production of books, the influence of new educational theories and the change of attitude to the psychology of child development, brought increasing numbers in the production and publishing of books for children by the middle of the eighteenth century.

The achievement of this period was effective in the changes in the social life of England. But the factors that cause industrial revolution and its nature to accelerate industry and economy are factors that affect the child's book and the importance of the child. The queen's wife, Prince Albert, performed the idea of setting up international exhibitions at the crystal palace in London. International exhibitions brought various products to the market so that the masses could enjoy their prosperity. Mass of industrial objects revealed manifestations of material and technique of rotation and then the middle class of society faced with new processing and facilities. The transition from medieval conditions to the modern state of applied art came to fruition in the late eighteenth century. A sudden mutation was observed in technical improvements. This emerged without

Document Type: Case-study
Receive Date: 10 May 2021
Accept Date: 19 September 2021

Marzieh Toraji
 (Corresponding Author)
 Faculty Member at Graphic Design
 Department, Faculty of Art and
 Architecture, Guilan University,
 Iran.

Email:
 parastoo_taraji@yahoo.com

DOI:
 10.22051/JTPVA.2021.35925.1298

hesitation due to deep thought changes that began with the reforms of the 17th century and prevailed in the 17th century. Rationalism and empirical sciences are the most important fields of European activity in the age of reason. William Morris, the leader of the movement, was under the influence of the splendor of the east art, especially Islamic art, and was widely used in his works on the forms of natural herbs that have Iranian origin.

On the other hand, with the advent of machine printing, traditional printing was gradually abolished and more possibilities were provided for illustrators to create elegance and image sensitivity. Iranian art showed an artist's interest in imitation of Iranian decorations. Hence, he found the rhythmic movements. The Industrial Revolution was a double boon in England that brought with it a cultural stimulus. Victorian illustrators turned to the past for inspiration in their work, blending Victorian tastes with the virtues of the medieval past. The expansion of productions and the desire for knowledge and knowledge of the new world also increased competition among publishers and made them try to acquaint children and parents with the possibilities and benefits of picture books. Advances in the process of printing text and images simultaneously developed a new way of illustrating for children.

The Golden Age refers to a period from 1880 to 1930, some of the best works of literature and art among the children's literature. The golden age was the culmination of a progressive movement based on the developments of the Industrial Revolution, which first relied on literature dedicated to child literature, and is now regarded as a source of inspiration for young writers and illustrators. During the Golden Age, the literature for children was illustrated, although some of them exceeded the criteria of the child age group and included an understandable image for adults, but they were a turning point in the child's education and development during their time period. They were represented in their works because of the paradigm of visual components that included realistic visions. The themes in which he was received included poetry books, childish stories, education, humor, mother and child, the words of the alphabet, the teaching of the alphabet. As a result of the industrial revolution and the improvement of living conditions, child mortality was reduced and the number of children's books increased with the picture of the education bill and the way to find a larger number of children. In this period, some artists tried to spread simple and simple books for children.

Most of the early books were printed in white and in the style of wood printing or lithography. on the other hand, the inauguration of the crystal palace and the museum of natural garden of England and British politics, brought the arts of the tribes, and the variety of animal discoveries and typology to British society. Features such as characters, humor, wit and the presence of decorative motifs and return to intricate and intricate motifs were studied in illustration. With the rapid increase of readers and economic development stemming from new technologies, illustration is known as the golden age in the history of the child's book, which moved to America after England. The elaborate show of the images of the three illustrators of the era, inspired young generations and continues to the contemporary era. One of these changes is the attention given to child literature and education. In the meantime, three artists on the battlefield opened windows to the world of childish imagination. According to the importance of the book for children, the present study is about the way that the industrial revolution affects the illustration of child books. This study aims to show that the industrial revolution has changed the mind and social approaches and causes tremendous changes in the child's book. It was concluded that, at first the child's picture books were ethical and educational, then with the advent of print technology and the development of vision and insight into society, illustration was turned into a childlike humor and an active presence of women and children.

Keywords: Industrial Revolution, Children Book Illustration, Victorian Era.

References:

- Bocola, S. (2009). *Modern Art*, (Translated by R. Pakbaz). Tehran: Farhang Moaser.
- Corrick, A. J. (2001). *The Industrial Revolution*, (Translated by M. HaghghatKhah). Tehran: Ghoghnoos.
- Delaney, M.R. (2007). *An illustrated revision of The Condition, Elevation, Emigration, and Destiny of the Colored People of the United States*, Independently published.
- Ghaieni, Z. (2011). *The Children's Illustration Book* (History, Explains, kinds). Tehran: Tarikh- Adabyat Koodak.
- Grenby, M. O. (2014). Children, childhood and Children's Culture in the Eighteenth Century, *Journal for Eighteenth Century Studies*. Volume 29. Issues 3.P.313-319.
- Holt, D., Cameron, D. (2010). *Cultural Strategy: Using Innovative Ideologies to Build Brands*, Oxford University Press.
- Jacob, M. (1997). *Scientific Culture and the Making of Industrial West*, Oxford University Press.
- Lundin, A. (2001). *Victorian Horizons: Sensational Designs the Reception of the Picture Books of Walter Crane, Randolph Caldecott*, Kate Greenaway, Scarecrow Press.
- Meggs, Ph.b. (2009). *The History of Graphic Design*, (Translated by A. Farasat., Gh. FathallahNoori). Tehran: Samt.
- Nudelman, E.D. (1990). *American Illustrations*, Grena. LA. Pelican Publishing Co.
- Nodelman, P. (2006). The Images, Illustration Book, Audience, (Translated by B. Erfanian). *Ketab-E Mah koodak va Noja-*

van. issue 4, 82-93.

- Pevsner, N. (1985). *Pioneer Modern Drawing*, (Translated by F. Esalat). Tehran: Tehran University.
- Ray, G. N. (1991). *The Illustration and the Book in England from 1790 to 1914*, Courier Dover Press.
- Temple, Ch., Martiens, M. (2006). *Children's Book in Children's Hand: An Introduction to Their Literature*, Boston; Person Education, Inc.
- Walley, J. I., Chester, T. R. (1980). *History of Children's Book Illustration*, Victoria Albert Museum, London.
- Wrigley, E. A. (2018). Reconsidering the Industrial Revolution England and Wales, *Journal of Interdisciplinary History*. 49.1, 2-42.

URLs:

- URL1: <https://www.bl.uk/romantics-and-Victorians/articles/Victorian-readers> (Access Date: 15/2/2021).
- URL2: <https://www.bl.uk/romantics-and-victorians/articles/chapbooks> (Access Date: 12/5/2021).
- URL3: <https://www.britannica.com/biography/Kate-Greenaway> (Access Date: 8/5/2021).
- URL4: <https://www.britannica.com/search?query=walter+crane> (Access Date: 1/2/2021).
- URL5: www.britishlibrary.com, aspects-of-the-victorian-book (Access Date: 22/5/2021).
- URL6 : <http://chicago.cbslocal.com>, Davilla, Jonathan (2008). Industrial Revolution at 1800, World History, (Access Date: 2/4/2021).
- URL7: www.childrenslibrary.org/icdl/bookid=smibaby_00360158&twoPage1808, (Access Date: 9/4/2021).
- URL8: http://www.childrenslibrary.org/icdl/BookPage?bookid=__atho_00360184&pnum1. (Access Date: 22/5/2021).
- URL9: http://www.childrenslibrary.org/icdl/BookPage?bookid=__atho_00360670&pnum1 (Access Date: 17/5/2021).
- URL10: <http://www.childrenslibrary.org/icdl/BookPreview?bookid=crababy> (Access Date: 5/1/2021).
- URL11: www.kodomo.go.jp/ingram/writerdl.ndl.go.jp/search/searchResult?featureCode=all&searchWord=literaturhistory&fulltext (Access Date: 5/1/2021).
- URL12: www.spacewhaleco.com/product/william-morris-bird (Access Date: 22/5/2021).
- URL13 : www.worldofillustrationhistory.org (Access Date: 2/3/2021). Keywords: Bach